

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

ПРАВОНАВСТВО

Методичні рекомендації
з підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних
завдань та самостійної роботи для студентів спеціальності 052
«Політологія»

Київ 2021

УДК34

Г62

Укладачі: Н.А. Сердюк, докт. юрид. наук, доц.

О.А. Голуб

Рецензент: Карпунцов В.В., докт. юрид. наук

Відповідальний за випуск: Є.В. Перегуда, д.п.н., проф.

Затверджено на засіданні кафедри політичних наук і права, протокол №12 від 19 червня 2021 р.

Правознавство: Методичні рекомендації з підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи для студентів спеціальності 052 «Політологія». Уклад. О.А. Голуб, Н.А. Сердюк. Київ-Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2021. 28 с.

Подано компетентності, які мають набути студенти за підсумками вивчення дисципліни, та програмні результати навчання, теми практичних занять, контрольні запитання, тематику індивідуальних завдань та рекомендації з їх підготовки, інформацію про методи контролю та оцінювання, питання підсумкового контролю, список джерел та літератури.

Призначено для студентів спеціальності «Політологія».

© КНУБА, 2021

ЗМІСТ

Загальні положення.....	3
Мета та завдання навчальної дисципліни	3
Методи навчання.....	6
Плани практичних занять	8
Тематика індивідуальних завдань та вимоги до них	17
Методи контролю та оцінювання знань	19
Питання модульного та підсумкового контролю	22
Методичне забезпечення дисципліни.....	25

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дане видання містить мету вивчення дисципліни, компетентності, які має здобути студент, програмні результати навчання, тематику практичних занять, структуровану за модулями, вимоги до виконання індивідуального завдання, тематику індивідуальних завдань, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок студента, роз'яснення деяких аспектів організації навчального процесу, список нормативно-правових актів та навчально-методичного забезпечення для підготовки до практичних занять та виконання індивідуального завдання.

Важлива роль при вивченні дисципліни відводиться самостійній роботі студентів, зокрема виконанню індивідуального завдання. У виданні наведений орієнтовний перелік тем індивідуальних завдань. Перелік не є вичерпним. Студенти можуть запропонувати власні теми, виходячи з інтересів своєї наукової роботи.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу «Правознавство» є забезпечення умов для формування елементів правової культури, правових орієнтирів у студентів, вивчення загальних закономірностей виникнення, розвитку і функціонування держави і права.

Завдання навчальної дисципліни «Правознавство»:

- навчити студентів самостійно аналізувати норми права та ситуації, в яких виникають правовідносини;
- навчити студентів виявляти проблеми та тенденції розвитку права України;
- навчити студентів самостійно досліджувати, аналізувати, систематизувати та узагальнювати здобуті знання щодо законодавства України;
- розширювати правничий світогляд студентів;
- сприяти формуванню у студентів фундаментальних цінностей, таких як права та свободи людини і громадянина, демократія, активна громадянська позиція й інші, що складають основу демократичної правової держави і громадянського суспільства в Україні;
- підготувати студентів до сприйняття матеріалу наступних

правознавчих курсів; сформувати навички роботи з основними юридичними документами.

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.
Загальні компетентності	
ЗК1	Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК3	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК4	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК6	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
Фахові компетентності	
СК1	Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.
СК2	Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.
СК3	Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
СК5	Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
СК6	Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
СК7	Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.
СК9	Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефахівців.
ДСК3	Здатність до розробки рекомендацій щодо формування планів розвитку населених пунктів, просторового планування та забудови міст.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що досягаються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
ПРН1	Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.
ПРН6	Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.
ПРН12	Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
ДПРН3	Вміти розробляти рекомендації щодо формування планів розвитку населених пунктів, просторового планування та забудови міст.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вивчення курсу здійснюється у формі лекцій, практичних занять, самостійної роботи студентів над першоджерелами та навчально-методичною літературою, написання індивідуальних завдань (курскових робіт), модульного контролю, складання іспиту.

Лекція як провідна організаційна форма навчального процесу вводить в предметне поле політології, знайомить з найбільш важливими проблемами сучасної політичної науки (світової та вітчизняної), забезпечує системність знань. Наявність конспекту лекцій допоможе студентам здобути цілісні знання з опорою на новітні досягнення світової та вітчизняної соціогуманітарної науки. Викладач постійно оновлює, доопрацьовує, систематизує лекційний матеріал, подає його в навчально-орієнтованій інтерпретації.

Практичне заняття – колективна форма аудиторних занять, активний метод перевірки знань, якому передують лекція і самостійне опрацювання студентами першоджерел, посібників, підручників, поточних публікацій в друкованих та електронних ЗМІ, власного конспекту лекцій. Під час семінарів студенти виступають з підготовленими доповідями, беруть участь в обговоренні інших доповідей (дискусії), формулюють запитання, виступають з рецензіями, висловлюють власні оцінки, погляди, демонструють вміння та навички політологічного аналізу новітніх політичних процесів та явищ.

Для підготовки кожної теми семінарів студентам пропонується список рекомендованої літератури, опрацювання якої дозволить ґрунтовно опанувати відповідну проблематику. Рекомендованою літературою можна скористатися на Освітньому сайті КНУБА, в читальному залі бібліотеки КНУБА, в навчально-методичному кабінеті кафедри політичних наук (ауд. 432). Крім того, бібліотека та навчально-методичний кабінет володіють розгалуженими фондами періодичних видань, ознайомлення з якими допоможе студентам актуалізувати отримані політологічні знання, зокрема вникнути в український політичний вимір.

Під час роботи на семінарі студенти повинні продемонструвати свої знання вільно оперуючи засвоєним понятійно-категоріальним апаратом з

політології.

Високу оцінку студент отримує тоді, коли системно логічно висвітлює навчальну проблему своїми словами, користуючись власним конспектом та відповідними записами.

Перші доповіді з питань семінару варто розраховувати на 10 -15 хв., як правило, з трибуни перед аудиторією. Подальше обговорення доповіді включає такі форми участі в семінарі : доповнення, запитання, зауваження, побажання, розгорнута оцінка. Регламент участі в обговоренні доповіді – до 5 хв.

В разі організації навчального процесу онлайн лекції, практичні заняття проводяться на платформі Microsoft Teams. Викладач формує відповідну команду, для чого кожен студент повинен мати адресу корпоративної пошти КНУБА. Навчальні матеріали розміщуються в Microsoft Teams, а також на Освітньому сайті КНУБА.

Консультації з дисципліни проводяться керівником курсу щотижнево. Графік доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ 1. ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА.

Практичне заняття 1-2. Основи теорії держави. (4 год.)

План

1. Поняття та ознаки держави. Теорії походження держави.
2. Функції держави.
3. Форми держави: форма правління, форма державного устрою, політичний режим.
4. Механізм (апарат) держави.
5. Теорія розподілу влад.

Контрольні запитання.

Охарактеризуйте основні теорії походження держави.

Назвіть ознаки держави, що відрізняють її від соціальної (публічної) влади первіснообщинного ладу.

Як співвідносяться між собою політична та державна влада?

Охарактеризуйте основні ознаки держави.

У чому полягає відмінність суверенітету держави від суверенітету народу і суверенітету нації?

У чому полягає відмінність між зовнішнім та внутрішнім суверенітетом держави?

Які гілки влади існують відповідно до теорії розподілу влад?

У чому полягає відмінність між унітарною державою та федеративною державою?

Охарактеризуйте основні форми правління та назвіть приклади країн до кожної із них.

Назвіть приклади країн, у котрих існують (чи існували) недемократичні політичні режими.

Практичне заняття 3. Теорія права та правовідносин.

План

1. Поняття та ознаки права. Джерела права.
2. Функції і принципи права.
3. Норма права: поняття, структура, види.
4. Система права.
5. Форми (джерела) права.
6. Закони і підзаконні нормативно-правові акти.
7. Правовідносини: поняття, ознаки, склад.
8. Юридичні факти.

9. Правомірна поведінка, правопорушення, юридична відповідальність.

Контрольні запитання.

Яка із теорія походження права вам імпонує найбільше? Наведьть аргументи.

Назвіть відмінні риси норми права та норм поведінки в первісному суспільстві.

Які загальні принципи права вам відомі? Охарактеризуйте один із них.

У чому полягає суть охоронної функції права?

Що таке предмет правового регулювання?

Які існують методи правового регулювання?

Назвіть основні структурні елементи системи права.

Розкрийте основні відмінності між приватним та публічним правом (на прикладі цивільного права та кримінального права).

Які вам відомі галузі права? Як співвідносяться між собою галузь права та інститут права?

Назвіть складові елементи правовідносин.

Назвіть основні ознаки правопорушення. Наведіть приклади правопорушень з різних сфер права.

МОДУЛЬ 2. ГАЛУЗІ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА.

Практичне заняття 4-6. Конституційне право. Основні права, свободи і обов'язки громадян України (6 год.).

План

1. Конституційне право як галузь права.

2. Конституційні правовідносини.

3. Основи конституційного ладу в Україні.

4. Конституція України – Основний Закон держави.

5. Правові засади громадянства: поняття, підстави набуття та припинення.

6. Права, свободи та обов'язки людини та громадянина.

Контрольні запитання.

Охарактеризуйте основні етапи становлення конституціоналізму в Україні.

Назвіть основні джерела конституційного права.

Розкрийте суть універсального принципу конституційного права.

Охарактеризуйте конституційний лад України.

Якою є форма територіальна організації України (форма державного

устрою)?

Які покоління прав людини існують? Чим обумовлений поділ прав людини на покоління?

Які обов'язки для громадян України закріплює Основний Закон?

Які гарантії прав людини передбачені Конституцією України?

У чому полягає відмінність між статусами «громадянин», «іноземець», «особа без громадянства»?

Охарактеризуйте основні відмінності між статусами «біженець» та «внутрішньо переміщена особа».

Які існують підстави для набуття громадянства України?

Практичне заняття 7. Органи державної влади і місцевого самоврядування в Україні.

План

1. Правовий статус і повноваження Верховної Ради України.

2. Правовий статус і повноваження Президента України.

3. Правовий статус і повноваження Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади та місцевих органів виконавчої влади.

4. Органи місцевого самоврядування в Україні, їх повноваження.

Контрольні запитання.

У чому полягає основна функція Верховної Ради України?

Які вимоги висуває Конституція України до особи – кандидата у народні депутати України?

Як часто відбуваються вибори до Верховної Ради України? У чому полягає різниця між черговими та позачерговими виборами?

Хто не може балотуватися на посаду Президента України?

Чи існують в Україні обмеження щодо суміщення посади Президента України із іншою діяльністю?

Як формується Кабінет Міністрів України? Які форми взаємодії існують між Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою України?

Яку роль у системі органів державної влади виконує Уповноважений Верховної Ради України з прав людини?

Як проявляється система «стримування і противаг» у Конституції України?

У чому полягає відмінність між органами державної влади та органами місцевого самоврядування? Як ви розумієте сутність процесу децентралізації?

Практичне заняття 8. Конституційні засади організації та здійснення правосуддя в Україні

План

1. Судова система України.
2. Статус Конституційного Суду України.
3. Статус судів загальної юрисдикції: структура і компетенція.
4. Верховний Суд України.

Контрольні запитання.

На яких двох принципах будується система судоустрою в Україні?

Які суди входять до системи судів загальної юрисдикції?

Поясніть, у чому полягає відмінність між судами апеляційної та касаційної інстанції?

У якому випадку особа має право звертатися до Верховного Суду України?

Який порядок призначення судів до Верховного Суду України?

Охарактеризуйте повноваження Конституційного Суду України.

Як формується склад Конституційного Суду України?

Як відбувається призначення суддів на посаду?

Які повноваження має Вища рада правосуддя?

Практичне заняття 9-10. Основи адміністративного права України (4 год.).

План

1. Поняття адміністративного права як галузі права.
2. Адміністративно-правові відносини.
3. Статус державних службовців.
4. Адміністративне правопорушення та його склад.
5. Адміністративні стягнення: поняття та види.
6. Порядок притягнення до адміністративної відповідальності.

Контрольні запитання.

Які суспільні відносини регулює адміністративне право?

Охарактеризуйте структуру Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Розкрийте поняття «орган державної влади».

Які органи входять до системи виконавчої влади в Україні?

Якими нормативними актами регулюється діяльність державних службовців в Україні?

Назвіть основні та додаткові види адміністративних стягнень.

З якого віку особа може бути притягнута до адміністративної відповідальності?

Які діяння є адміністративними правопорушеннями?

Практичне заняття 11. Основи кримінального права України.

План

1. Кримінальне право як галузь права.
2. Кримінальний закон: поняття, дія кримінального закону у просторі, часі та за колом осіб.
3. Кримінальна відповідальність: поняття, ознаки та підстава.
4. Злочин: поняття та ознаки.
5. Класифікація злочинів.
6. Склад злочину.
7. Співучасть у злочині.
8. Стадії злочину.
9. Обставини, що виключають злочинність діяння.
10. Покарання: поняття та види.
11. Загальні засади призначення покарання.

Контрольні запитання.

Які суспільні відносини регулює кримінальне право?

Охарактеризуйте метод правового регулювання у кримінальному праві.

Охарактеризуйте структуру Кримінального кодексу України.

Поясніть як Кримінальний кодекс України діє у просторі та часі.

Назвіть елементи складу злочину.

З якого віку особу можна притягнути до кримінальної відповідальності?

Що таке «злочин»? Дайте визначення цього поняття та розкрийте основні ознаки.

Як злочини класифікуються за ступенем тяжкості?

Охарактеризуйте стадії вчинення злочину.

Назвіть стадії вчинення умисного злочину.

Назвіть об'єктивні та суб'єктивні ознаки співучасті у злочині.

Які обставини виключають злочинність діяння?

За яких умов відбувається звільнення від кримінальної відповідальності.

Назвіть види покарань, передбачені КК України.

Практичне заняття 12-13. Основи екологічного та аграрного права України (4 год.).

План

1. Екологічне право. Екологічні права і обов'язки громадян.
2. Право природокористування. Загальне і спеціальне користування ресурсами. Суб'єкти права користування природними ресурсами.
3. Система аграрного права і його співвідношення з іншими

галузями права.

4. Поняття і класифікація суб'єктів аграрних правовідносин.

5. Поняття аграрних правовідносин, їх зміст і класифікація.

Контрольні запитання.

Які суспільні відносини регулює екологічне та аграрне право?

Які суб'єкти здійснюють державне управління і контроль у сфері аграрних та екологічних відносин?

Назвіть засади правової охорони природних ресурсів в Україні.

Що таке «природні території»?

Які об'єкти входять до Природно-заповідного фонду України?

Які види відповідальності встановлені за порушення аграрного та екологічного законодавства?

МОДУЛЬ 3. ГАЛУЗІ ПРИВАТНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.

Практичне заняття 14-15. Основи цивільного права України (4 год.).

План

1. Цивільне право як галузь права. Принципи та джерела цивільного права України.

2. Цивільні правовідносини, їх класифікація. Об'єкти цивільних правовідносин. Суб'єкти цивільного права. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права.

3. Цивільна правоздатність та дієздатність фізичних осіб. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права.

4. Право власності: поняття та зміст. Форми права власності. Цивільно-правовий захист права власності.

5. Зобов'язання: поняття та види.

6. Цивільно-правові договори.

7. Цивільно-правова відповідальність.

8. Спадкове право.

Контрольні запитання.

Охарактеризуйте предмет цивільного права.

Назвіть елементи цивільно-правових відносин.

Дайте характеристику юридичних та фізичних осіб як суб'єктів цивільних правовідносин.

Назвіть види об'єктів цивільно-правових відносин.

Поясніть зміст права власності.

У чому полягає відмінність між приватною, державною та комунальною власністю?

Назвіть підстави виникнення цивільних зобов'язань.

У якій формі можуть укладатися цивільно-правові договори? Як визначається форма договору?

Наведіть приклади односторонніх, двосторонніх та багатосторонніх договорів.

Що таке заповіт та як він укладається?

Скільки черг спадкування існує? Хто входить до кожної із них?

Практичне заняття 16. Особливості господарських правовідносин в Україні.

План

1. Поняття господарського права та господарських правовідносин.
2. Поняття підприємницької діяльності, її ознаки, види та принципи.
3. Суб'єкти підприємницької діяльності.
4. Право власності у сфері господарської діяльності, поняття, зміст.
5. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності.
6. Державне регулювання підприємницької діяльності.

Контрольні запитання.

Які суспільні відносини регулює господарське право?

Яка діяльність вважається підприємницькою?

Що таке організаційно-правова форма?

Розкрийте правовий статус підприємства.

Назвіть різновиди господарських товариств.

Поясніть відмінності між прибутковою та неприбутковою діяльністю.

Поясніть поетапно порядок реєстрації ФОП.

Назвіть різновиди господарсько-правових санкцій.

Практичне заняття 17. Основи земельного права.

План

1. Земельне право як комплексна галузь права. Земельні відносини. Об'єкти земельних відносин. Землі України за цільовим призначенням.

2. Право власності на землю. Земельна ділянка. Права та обов'язки власників земельних ділянок. Право земельного сервітуту.

3. Контроль за використанням і охороною земель.

4. Підстави для припинення права власності на земельну ділянку.

Контрольні запитання.

Які суспільні відносини регулює земельне право?

Поясніть зміст права власності на землю.

Що таке землекористування?

Які існують форми права власності на землю в Україні?

Як укладається договір оренди земельних ділянок в Україні?
Назвіть категорії земельних ділянок за цільовим призначенням.
Як укладається договір купівлі-продажу земельних ділянок?

Практичне заняття 18. Основи трудового права.

План

1. Трудове право як галузь права.
2. Суб'єкти трудових правовідносин.
3. Поняття і зміст трудового договору. Трудовий контракт як особлива форма трудового договору. Порядок укладання трудового договору. Підстави припинення трудового договору. Підстави розірвання трудового договору за ініціативою працівника. Підстави розірвання трудового договору за ініціативою власника або уповноваженого ним органу.
4. Робочий час і час відпочинку.
5. Трудова дисципліна і дисциплінарна відповідальність.
6. Матеріальна відповідальність учасників трудових правовідносин.
7. Індивідуальні та колективні трудові спори.

Контрольні запитання.

Які відносини регулює трудове право?

Назвіть підстави виникнення, зміни та припинення індивідуальних трудових правовідносин.

Охарактеризуйте трудову правосуб'єктність працівника.

Розкрийте поняття трудового договору.

У чому полягає відмінність трудового договору від суміжних цивільно-правових договорів, які пов'язані з працею (підряду, доручення, авторського та ін.)?

Охарактеризуйте встановлені КЗпП України норми робочого часу: поняття і види робочого дня, робочої зміни, робочого тижня.

Якими засобами забезпечується дисципліна праці?

Які органи розглядають трудові спори?

Практичне заняття 19. Основи сімейного права.

План

1. Сімейне право як галузь права.
2. Шлюб: поняття та зміст. Порядок та умови укладення шлюбу.
3. Особисті права та обов'язки подружжя.
4. Майнові права та обов'язки подружжя.
5. Умови визнання шлюбу недійсним.
6. Поняття та порядок припинення шлюбу.
7. Опіка та піклування.

Контрольні запитання.

Які відносини регулює сімейне право?

Що таке сім'я за сімейним законодавством? Хто є членами сім'ї?

Як укладається шлюб в Україні? Які особи не можуть перебувати у шлюбі між собою?

Які положення можуть бути включені до шлюбного договору?

Охарактеризуйте порядок розірвання шлюбу за Сімейним кодексом.

Поясніть відмінність між спільною сумісною та спільною частковою власністю?

Які права та обов'язки існують у дітей та батьків?

Розкрийте сутність усиновлення. У чому різниця між опікою та піклуванням?

МОДУЛЬ 4. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Практичне заняття 20. Основи міжнародного публічного права.

План

1. Міжнародні відносини і міжнародне право.
2. Сутність, джерела і система міжнародного права.
3. Суб'єкти міжнародного права.
4. Основні принципи міжнародного права.
5. Міжнародні організації.
6. Відповідальність в міжнародному праві.
7. Права людини і міжнародне право.
8. Міжнародна співпраця у боротьбі зі злочинністю.
9. Міжнародно-правові способи вирішення міжнародних суперечок.

Контрольні запитання

Які суспільні відносини регулює міжнародне публічне право?

Назвіть джерела міжнародного публічного права.

Перелічіть ознаки міжнародної міжурядової організації.

На основі яких актів діє Організація Об'єднаних Націй?

Що регулює міжнародне гуманітарне право?

Назвіть основні універсальні міжнародні акти по захисту прав людини.

Перелічіть міжнародно-правові способи вирішення міжнародних суперечок.

Практичне заняття 21. Основи міжнародного приватного права.

План

1. Поняття міжнародного приватного права.

2. Суб'єкти міжнародного приватного права.

3. Джерела міжнародного приватного права.

Контрольні запитання

Які відносини регулює міжнародне приватне право?

Назвіть джерела міжнародного приватного права.

Охарактеризуйте особливості статусу юридичних осіб як суб'єктів міжнародного приватного права.

Охарактеризуйте правовий статус фізичної особи в міжнародному приватному праві.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Тематика індивідуальних завдань

1. Типи держави та права.
2. Загальна характеристика концепцій про сутність і соціальне призначення держави.
3. Демократичний режим.
4. Проблеми побудови правової держави в Україні.
5. Співвідношення громадянського суспільства і правової держави.
6. Характеристика основних джерел права.
7. Законодавчий процес в Україні.
8. Правопорушення та його склад.
9. Правова свідомість та правова культура.
10. Правове виховання як засіб підвищення рівня правосвідомості та правової культури.
11. Міжнародні стандарти захисту прав людини.
12. Обставини, що виключають юридичну відповідальність.
13. Покоління прав людини. Становлення та розвиток концепції прав людини.
14. Злочин і покарання. Світовий досвід.
15. Юридична відповідальність неповнолітніх.
16. Поняття воєнних злочинів у міжнародному праві.
17. Цивільне судочинство.
18. Кримінальне судочинство.
19. Система правоохоронних органів України.
20. Адвокатура в Україні.
21. Нотаріат в Україні.
22. Історія українських конституцій.
23. Поняття та види референдумів.
24. Права, свободи та обов'язки громадян за Конституцією України.

25. Інститут глави держави в Україні.
26. Характеристика злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.
27. Обставини, що виключають злочинність діяння.
28. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх.
29. Примусові заходи медичного характеру та примусове лікування.
30. Поняття судимості. Зняття і погашення судимості.
31. Конституційні основи судової системи України.
32. Правове регулювання зайнятості та безробіття.
33. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.
34. Особливості праці неповнолітніх.
35. Правове забезпечення охорони праці.
36. Порядок вирішення трудових спорів.
37. Колективні угоди та їх значення в регулюванні трудових відносин.
38. Поняття та ознаки юридичної особи.
39. Авторське право та суміжні права.
40. Відносини з опіки та піклування.
41. Спадкування за заповітом та за законом.
42. Шлюбний контракт.

Вимоги до виконання індивідуальних завдань

Індивідуальне завдання підлягає захисту Здобувачом на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, Здобувачи можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді дидактичного проєкту, у формі презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цій робочій програмі, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь Здобувача у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах

конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до початку сесії. Викладач має право вимагати від Здобувача доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ

Загальне оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання у формі проміжного (модульного) та підсумкового контролю (іспит, захист індивідуальної роботи тощо) відповідно до вимог зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) можуть перевірятись на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій Здобувачів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні

роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості уміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: уміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, уміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення екзаменаційної сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю іспит

Поточне оцінювання				Індивідуальне завдання	Іспит	Сума балів
Модулі						
1	2	3	4			
10	15	10	10	30	25	100

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	30	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	25	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
добре	22	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	20	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
задовільно	18	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	

74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПИТАННЯ МОДУЛЬНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЯ

1. Поняття держави та її ознаки.
2. Основні теорії походження держави.
3. Характеристика функцій держави.
4. Форми держави та їх класифікація.
5. Форма державного правління.
6. Форма державного устрою.
7. Державний (політичний) режим.
8. Поняття та ознаки громадянського суспільства і правової держави.
9. Поняття права та його ознаки.
10. Функції права.
11. Джерела права.
12. Система права.
13. Нормативно-правові акти та їх види.
14. Систематизація правових актів.
15. Правовідносини: поняття, суб'єкти, об'єкти, зміст
16. Поняття законності і правопорядку. Правомірна поведінка.
17. Правопорушення: поняття, види, ознаки і склад.
18. Обставини, що виключають злочинність діяння і відповідальність за дії, які зовні схожі на правопорушення.
19. Юридична відповідальність: поняття, принципи, функції та види.
20. Судова влада, судоустрій та судочинство в Україні.
21. Правоохоронна діяльність і правоохоронні органи.
22. Правозахисні органи України.
23. Конституційне право, його особливості та місце в системі законодавства.
24. Загальні засади конституційного ладу України.
25. Народовладдя в Україні та форми його здійснення.
26. Громадянство України як один з інститутів конституційного права.

27. Конституційні права, свободи та обов'язки громадян України.
28. Загальні засади організації державної влади в Україні.
29. Референдум і вибори як способи безпосереднього волевиявлення народу: поняття, види.
30. Виборча система. Порядок проведення виборів.
31. Верховна Рада України, порядок роботи, повноваження.
32. Президент України. Статус та повноваження.
33. Органи державної виконавчої влади України. Кабінет Міністрів.
34. Центральні та місцеві органи виконавчої влади.
35. Місцеве самоврядування в Україні.
36. Цивільне право і відносини, що ним регулюються.
37. Джерела цивільного права. Загальна характеристика цивільного законодавства України. Цивільний кодекс України.
38. Суб'єкти та об'єкти цивільно-правових відносин.
39. Право власності в Україні. Захист власності.
40. Поняття і види цивільно-правових договорів.
41. Поняття зобов'язання, підстави його виникнення та припинення, засоби забезпечення виконання зобов'язань.
42. Спадкування за цивільним правом.
43. Поняття і підстави цивільно-правової відповідальності.
44. Поняття трудового права, його джерела.
45. Колективний і трудовий договір.
46. Робочий час і час відпочинку.
47. Підстави та порядок звільнення з роботи.
48. Трудова дисципліна. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність.
49. Особливості праці молоді.
50. Розв'язання індивідуальних та колективних трудових спорів.
51. Адміністративне право та його особливості.
52. Адміністративні правопорушення та адміністративна відповідальність.
53. Загальна характеристика Кримінального кодексу України.
54. Поняття і ознаки злочину. Склад злочину.
55. Стадії вчинення злочину, співучасть у вчиненні злочину, множинність злочинів.
56. Кримінальна відповідальність та види покарань за кримінальним законодавством.
57. Кримінально-правова характеристика окремих видів злочинів.
58. Сім'я та шлюб за сімейним законодавством.
59. Умови і порядок укладання та розірвання шлюбу. Шлюбний контракт.

60. Особисті та майнові права та обов'язки подружжя.
61. Взаємні права та обов'язки батьків та дітей.
62. Опіка і піклування.
63. Джерела міжнародного права.
64. Покоління прав людини.
65. Порухення міжнародного гуманітарного права та відповідальність за них.

Умови допуску до підсумкового контролю

Здобувачу, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Здобувач, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Здобувач має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться Здобувачам до початку вивчення дисципліни.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр>.
2. Закон України «Про судоустрій і статус суддів». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
3. Закон України «Про Конституційний суд України». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>
4. Закон України «Про прокуратуру». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
5. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
6. Закон України «Про нотаріат». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
7. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>
8. Закон України «Про Вищий антикорупційний суд». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text>
9. Закон України «Про освіту». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
10. Закон України «Про правовий режим воєнного стану». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
11. Цивільний кодекс України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
12. Кримінальний кодекс України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
13. Виборчий кодекс України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20>.
14. Кодекс України про адміністративні правопорушення. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
15. Кодекс законів про працю України. – [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

Навчальні посібники та підручники:

1. Загальна теорія держави і права: підручник для студентів. / Кол. авт.; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. – К.: «Хай-Тек Прес», 2020. – 296 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/5097/3/%D0%A2%D0%94%D0%9F_%D1%81%D1%85%D0%B5%D0%BC%D0%B8%202020.pdf
2. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри./ Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич. – К.: Ваіте, 2021. – 528 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.osce.org/files/f/documents/9/d/489959_0.pdf
3. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс / Нільс Мельцер. – 398 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/4231_154-.pdf
4. Правознавство: навчальний посібник, за заг. ред. С.В. Петкова. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. – 360 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://duan.edu.ua/images/staff/departments/law/Files/pravoznavstvo.pdf>
5. Теорія прав людини. Навчальний посібник. – Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2009. – 218 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://lib.oa.edu.ua/files/funds/vudavnutstvo/Teoriya_prav_ludyny_Martynuk.pdf
6. Цивільне право України (загальна частина) (у схемах та таблицях): навч. посіб. – Львів : Растр-7, 2020. – 364 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.fpk.in.ua/images/biblioteka/Збас_pravo/Parasyuk---skhemy-2020.pdf
7. Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина. – Харків: Право, 2009. – 584 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI_2009/TEorijaDerjav_2009.pdf
8. Правознавство: навчальний посібник. – Житомир: ЖДУ ім. Івана Франка, 2019. – 343 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/29895/1/Посібник_Правознавство.pdf

Інформаційні ресурси:

1. Законодавство України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
2. Сайт Президента України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// president.gov.ua](http://president.gov.ua)
3. Сайт Генеральної Прокуратури. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gp.gov.ua/>
4. Урядовий портал. Сайт Кабінету Міністрів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// kmu.gov.ua](http://kmu.gov.ua).
5. Євроінтеграційний портал. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/>
6. Правознавець. Електронна бібліотека юридичної літератури. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// pravoznaves.com.ua](http://pravoznaves.com.ua).
7. Радник. Український юридичний портал. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// radnuk.info](http://radnuk.info).
8. Юридичні послуги Online. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// yurist-online.com](http://yurist-online.com).

Навчальне видання

ПРАВознавство

Методичні рекомендації
з підготовки до практичних занять, виконання індивідуального завдання
та самостійної роботи для студентів
спеціальності 052 «Політологія»

Укладачі:

ГОЛУБ Олександра Анатоліївна
СЕРДЮК Наталія Аркадіївна

Підписано до друку 25.07.2021 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Зам. № 19-355
Умов.-друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 1,1.
Тираж 100 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В. Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 924434 від 11.12.2006 р.
м. Тернопіль, бульвар Просвіти, 6/4. тел. 097 299 38 99.
E-mail: tooums@ukr.net